

Høring fra foreningen RIFT Retssikkerhed i Familiers Trivsel www.rift.center

Delvejledning 3: Vejledning om støttende indsatser til børn og deres familier efter barnets lov

Indledning om høringsproces af vejledningsdelene:

Appel om fremover at huske også os mindre organisationer uden sekretariat på høringslister – ikke mindst når organisationen - som RIFT - aktivt har deltaget i alle workshop, temadage, følgegrupper og tidligere høring om Barnets lov

Som angivet i mail 22.januar 2023 til Socialministeriet opdagede vi i RIFT ved et tilfælde, at høringsprocessen om vejledningen var i gang.

Vi fandt ud af, at vi ikke var på høringslisten vedr. de 6 vejledninger til Barnets lov trods indholdet i disse for forældre/ familier meget vigtige vejledninger og henvendte os undrende til Socialministeriet.

Ministeriet har beklaget og henvist til, at vi selv kan gå ind og tjekke op på hvilke høringer der er lagt ud og alle kan give høringssvar.

Vi påpeger her vores undren over og utilfredshed med, at RIFT ikke er på høringslister til vejledningerne til Barnets Lov. Herunder har vi som eksempel ikke nået at afgive høringssvar om f.eks.

forældrehandleplanerne (i vejledning 4) – dette trods RIFTs afholdelse af konference om dette med deltagelse af Socialstyrelsen (november 2021) og vores udarbejdelse og indsendelse af case-samlinger om dette for og andre forældre vigtige emner.

Det er bekymrende, at ministeriet ikke er mere ihærdige med at sikre perspektiverne fra de, det handler om, når der udarbejdes lov og vejledninger.

Vi er bekymrede for, at det kan gælde andre NGO' er, der som os ikke modtager midler og ikke har et sekretariat og dermed kun har begrænsede ressourcer til at holde øje med den slags.

RIFT følger naturligvis med i mange ting, men udlagte høringer med kun en måneds frist kan vi let risikere ikke at blive opmærksomme på. Som høringerne om delene af vejledningen til Barnets lov, hvor høringens udlægning og frist ligger i en periode, hvor RIFT igen har haft stort fokus på afholdelse af en konference på Christiansborg, hvor vi i øvrigt gang på gang forgæves inviterer Socialministeriet/ Socialstyrelsen i håbet om, at der også her lyttes/høres

Når vi så ikke indkaldes til høring/ ikke er på listen, er vi bekymrede over, at der er slagside i hvilke perspektiver, der får en stemme/ lyttes til i Socialministeriet. I perioden lige forud var RIFTs ressourcer i øvrigt fokuserede på deltagelse i følgegrupper om anbefalingerne til dele af Barnets lov, hvor vi mødte og bidrog aktivt. Vi er glade for at være inviterede til dette og deltager gerne, men det er desillusionerende for os, når vi ikke samtidig tages alvorligt ift. indkaldelse til høring af de vigtige vejledninger.

Vi håber, at vi fremover er på høringslisten/ indkaldes til at afgive høringssvar om relevant ift. Barnets Lov og anbringelsesområdet mm.

Høringsvaret er udarbejdet af praktikere i RIFT uden tid til tjek hos vores jurister og kan derfor indeholde juridiske unøjagtigheder. Formålet er at videregive vores erfaringer fra praksis.

Høringsvaret er på ingen måde udtømmende herunder pga. som ovenfor omtalte sene opmærksomhed på, at der var høring i gang.

Perspektiv og fokus er - supplerende andre organisationers høringssvar med andre perspektiver – vejledning om *sagsbehandling og indsatser til forældre/ og familier*.

Generelt

Bekymring for sjustet proces ift. tilblivelsen af vejledningen uden tilstrækkelig inddragelse af erfaringer fra borgere og fagfolk fra praksis:

Supplerende vores indledningsvise hjertesuk over manglende invitation til os og måske andre NGO'er uden sekretariat og dermed risiko for, at netop de, som har mange *praksiserfaringer* med loven, ikke afhjælper gentagelser af mangler, som kunne være undgået:

er vi - under arbejdet med dette høringssvar – blevet *nysgerrige ift. ministeriets processer ifm. udarbejdelsen af vejledninger som denne*. Herunder om teksterne afprøves på fokusgrupper af socialrådgivere. Denne tanke er opstået ud fra at vores erfaringer med, at børne- og ungerådgivere ikke opleves at forstå eller ikke anvender vejledningen til loven.

Vægtningen af hvad der beskrives hhv. overfladisk/ mere grundigt:

Det er desværre symptomatisk for fokus i vejledningen generelt, at kapitlet om indsatser *uden* samtykke er vægtet så disse indsatser beskrives på 26 sider, mens indsatser *med* samtykke beskrives på 20 sider.

Og den indledende beskrivelse af tidligt forebyggende indsatser alene fylder 10 sider.

Vi oplever en tendens til at vejledningen går mere ind i, hvad der kan gøres med tvang end at komme med tilstrækkelig inspiration og ideer og motivation til at forebygge såvel problemer som at tvang kan blive nødvendigt.

Således er afsluttende afsnit om børn og unge i risiko for at begå kriminalitet på 34 sider det mest omfattende afsnit.

RIFT oplever dermed en tendens til i højere grad at ville "sikre ro og orden" end at sikre at forældre med hjælpe-støttebehov bliver hjulpet tilstrækkeligt, inden det måtte føre til problemer. Alle beskrivelser er vigtige, men nævnte oplevede prioritering ift. grundigheden vedr. anvisninger og gode råd kan efter RIFTs mening i sidste ende føre til mangler i forebyggelse og støtte inden det kommer til tvang og kriminalitet.

SE allernederst for supplerende genrelle kommentarer om: MANGLENDE FOKUS PÅ LIGEBEHANDLING ift. f.eks. etniske minoritetsfamilier og funktionsnedsatte forældre.

Ad.kapitel 1 Rådgivning og tidligt forebyggende indsatser/ kapitel 2 Støttende indsatser med samtykke:

De vage begreber "screening" (s. 7) og "komplekse sager" (s.7,22,65) og om støtte er "væsentlig" (s. 7 og 15 andre steder) defineres ikke nærmere med eksempler

Begreber som *screening* og *komplekse sager* er vage og ikke nærmere defineret i loven. Vi kunne have håbet, at de var nærmere uddybet f.eks. med *eksempler* i vejledningen. Det samme gælder, om hvornår støtte er af *væsentlig* betydning.

Ikke fokus på tværfaglighed: Der er ikke tilstrækkeligt fokus på at vejlede om det nødvendige samspil med og koordinering af indsatser fra andre lovgivninger.

Der er generelt meget lidt fokus på at vejlede *konkret* om tværfaglige indsatser. Det nævnes meget lidt om samspil med hjælp efter andre lovgivninger.

Det kunne f.eks. være nævnt/ uddybet: **21 s. 7, 17 s.6, 24 s. 10**

Ved ikke at påpege tværfaglige løsninger/ samarbejde hjælper vejledningen ikke til at rette op på det af RIFT ofte erfarede problem, at forældrene SELV er overladt til at koble de forskellige indsatser sammen, som erfaret kan risikere at være modsatrettede. Og som det er svært for forældrene eller alle borgere taget *selv* at skulle skabe sammenhæng mellem. Vejledningen giver ikke tilstrækkeligt med input til at komme den forvaltningsmæssige silo-tænkning til livs, som ellers er bredt afdækket som problematisk.

Der er ikke tilstrækkelig vejledning ift. hvordan indsatser skal defineres og fagligt begrundes – herunder ikke tilstrækkeligt om vigtigheden af inddragelse ift. at skabe tillid til processen.

Eksempel: 35 s. 13, 36 s.14, 38 s. 15

Det er RIFTs erfaring, at kommunerne ikke har tilstrækkeligt fokus på at inddrage (børn og) forældre, når der udformes opdrag til indsatser, ligesom det *ikke* er RIFTs erfaring, at der overhovedet udarbejdes opdrag til f.eks. familiebehandling eller at opdrag er tilstrækkeligt faglige. Det er desuden ofte for lidt beskrevet, hvordan indsats og proces beskrives, og hvordan processen evalueres. Der er heldigvis for tiden – inspireret af bogen: "Blikke fra dem du skriver om" - stort fokus på, hvor vigtigt kvaliteten af beskrivelser af børn og unge er og herunder at disse skal kunne genkende sig selv i det skrevne. Det samme gælder forældre i f.eks. beskrivelser af processer som samvær eller familiebehandling. Vejledningen har desværre ikke fokus på med eksempler og omtale at sikre de forskellige ovenfornævnte vigtige fokuspunkter, som er altafgørende ift. at skabe den *tillid*, der skal gøre processerne virksomme og dermed sikre barnets og familiens trivsel. Der burde også være fokus på betydningen af valg af udbyder til opgaven. Så vidt mulig inddragelse af barn og forældre om dette, og i det mindste *faglig begrundelse* af valget. Alt dette har betydning både ift. at give samtykke samt ift. udbyttet.

I omtalen af indsatser burde der gentagende stå om vigtigheden af at målrette ud fra individuelle hensyn herunder f.eks. om ligebehandling ift. etnisk minoritetsbaggrund, forældre med funktionsnedsættelse mm. Jf. nederste afsnit om manglende fokus på ligebehandling. RIFT oplever i vid udstrækning, at indsatser og valg af personer til at udføre indsatserne ikke kvalitetssikres med hensyn til f.eks. etnisk minoritetsbaggrund, funktionsnedsættelse mm. Vi ser mange eksempler på, at man kalder noget "intensiv familiebehandling", som ikke er blevet defineret eller afstemt ift. de individuelle hensyn, der altid bør tages – og som dermed ikke tager hensyn til f.eks. sprog, kultur eller funktionsnedsættelse. **Se desuden afsnittet om mangel på fokus på ligebehandling.**

Også her burde nødvendigheden af tværfagligt fokus og hjælp til sammenhængende indsats være nævnt.

39. s. 15 Ovenstående gælder også ift. kontaktperson: Vigtigheden af valg af udfører og god nok beskrivelse af opgaven gælder også kontaktperson, hvor det naturligvis er altafgørende, at det er en person barnet/ den unge er tryk ved osv. Men støtten foregår jo ikke i et tomrum, så det er vigtigt, at der tages hensyn til også, hvilken slags familie, der er tale om og så vidt muligt at skabe god kontakt og samarbejde med forældrene. Dette burde nævnes. Vi har i RIFT alt for ofte set eksempler på, at barnet / den unge kommer i loyalitetskonflikt eller forældres egne indsatser modarbejdes, fordi der ikke er skabt samarbejde mellem forældre og kontaktperson.

Dette emne er i vejledningen alene taget op ift. omtalen af kontaktperson for hele familien s.16

42. s. 19 Familieanbringelse her mangler vi igen fokus på *måden*, det foregår på – om vigtighed af inddragelse, tværfaglighed, match af tilbuddet – herunder f.eks. ift. etniske minoritetsfamilier, funktionsnedsatte forældre mm samt i alle tilfælde individuelle hensyn til familier – herunder hensyn til evt. lønarbejde osv.

Det er en skuffende mangel i vejledningen

- i betragtning af, at denne indsats var fremhævet i aftalen Børnene Først-

at der ikke gøres mere ud af at beskrive, hvad der er vigtigt, hvis denne form skal være anvendelig. Foruden den dokumentation der ligger om dårlige erfaringer med familieanbringelse, oplever RIFT ofte mislykkede forløb som har sit udgangspunkt i manglende tilstrækkelig sikring af aftaler og rammer og heraf følgende mangel på gennemskuelighed og tillid.

43. s.20 Om støtteophold:

Det pointeres, at det skal være barnets eller den unges behov og ikke f.eks. forældres eller plejeforældres behov for aflastning.

Det er skuffende, at en vejledning til loven ikke nuancerer, f.eks. hvordan forældres behov kan hænge sammen med børnenes behov. At denne alt for herskende falske modsætning mellem børn og voksnes behov i en familie understøttes af denne vejledning til loven.

Når der samtidig ikke er fokus på ligebehandling ift. til f.eks. forældre med funktionsnedsættelse, er vi i RIFT bange for, at denne sætning kan bruges til yderligere at nedsætte hjælp og støtte til forældre med særlige støttebehov. Selvfølgelig skal støtteophold samtidig med hensyn også til forældres behov sikres at være bedst mulige for barnet/ den unge.

Under anbringelse kunne støtte til plejeforældre tænkes i nogle tilfælde at bidrage til, at det undgås at anbringelsen bryder sammen. Også selvom det ikke lige var barnet eller den unges udtrykte behov. Det er en forkert og farlig måde at dele behov op på. Måske er det ikke tilsigtet, men vi ved i RIFT, at denne sætning kan misbruges, hvis ikke det i vejledningen pointeres f.eks. med eksempler, hvordan også støtteophold ift. forældrenes/ plejeforældrenes situation kan hjælpe også børnene.

44. s. 21 Anden hjælp

Igen savner vi fokus på og gode inspirationer if. tværfaglighed, sammenhæng og koordination mm.

Økonomisk støtte s. 26 - 30

Vi der skriver dette høringssvar er ikke juridiske eksperter og kan ikke lige gennemskue, om vejledningens informationer om økonomisk støtte tilstrækkeligt sikrer, at der ikke fortsat – som det er RIFTs erfaring – gang på gang afvises økonomisk støtte med henvisning til, at der ikke findes lovgivning til dette.

Hertil oplever RIFT store forskelle i tolkningerne af loven på dette punkt, som vækker mistanke om at have rod i økonomiske prioriteringer i kommunerne fremfor lovens muligheder. Vi opfordrer til fokus på, at vejledningens tekst (juridisk) tydeligt understøtter de muligheder for at give økonomisk støtte, som foreligger. (*jf. indledende generelle kommentarer om proces: Er vejledningens læsbarhed sikret f.eks. med en fokusgruppe af børne-og ungerådgivere? – det kunne vi foreslå, for bl.a. dette kapitel ser vi ofte IKKE forstået af rådgivere*).

Ad. Kapitel 3: Støttende indsatser uden samtykke

Ad. 74 s.31 Her savnes nærmere angivelse af, hvad der kan ligge i ”Kommunen skal derfor så vidt muligt søge at opnå dialog og samarbejde med familien om behandlingen.” VIVE har 2023 udgivet rapporten: ”Forældreinddragelse i myndighedssagsbehandling” hvor der på baggrund af omfattende forskningsoversigt gives råd og vejledning om, hvad der er vigtigt for forældre i samarbejdet. Hvorfor henvises der ikke til denne og andre lignende ift. at vejlede om, hvordan samtykke og samarbejde bedst opnås?

Det samme gælder ift. s. 32: ”så vidt muligt informere forældremyndighedsindehaveren om behandlingsforløbet og øvrige sagsskridt,”

Når der gang på gang skrives ”så vidt muligt” og sjældent er eksempler på, hvad der kan gøres – så er der alt for stor risiko for, at børne-ungerådgiverne i travlhed kan sætte kryds ved, at det er prøvet, men ikke muligt. Her vil det hjælpe forældrene, hvis der var mere fokus på anvisninger af, hvad der kunne prøves. Eller henvisninger til litteratur om dette.

RIFT er ikke gået ind i afsnittet om **FORÆLDREPÅLÆG** - herunder da vi ikke har erfaringer med disse forløb tæt på, idet vi især kender til forholdene under (eller op til) anbringelse.

Ad. Kapitel 4 Barnets plan: s. 58-66

Overordnet mangler vi flere konkrete eksempler på f.eks. hvad der i vejledningen menes med konkrete mål. Det er RIFTs erfaring, at børne-ungerådgivere oplever selv meget luftige mål som værende konkrete, hvilket kan umuliggøre planens anvendelse som brugbart fælles arbejdsredskab, som den bør være (jf. som beskrevet **nederst s. 62.**)

Der er brug for mere lavpraktiske anvisninger herunder også om, hvordan der skrives i faglige vurderinger mm. Jf. tidligere henvisning til bogen: ”Blikke fra dem, du skriver om”, hvis pointer også gælder for forældre.

Meget ofte bliver forældre så stødt over beskrivelserne af dem selv i faglig vurdering, at det er svært at bruge planen som fælles arbejdsredskab. Her taler vi ikke om, hvorvidt forældrene er enige eller uenige i vurderingen, men om hvorvidt denne er skrevet med respekt og grundighed og f.eks. med henvisning til kilder samt med påpasselighed ift. hvornår der er tale om antagelser/hypoteser, beskrivelse eller vurderinger mm.

RIFT oplever ofte at nye undersøgelser ikke med tilstrækkelig faglighed omsættes til punkter i handleplanen/ barnets (eller forældrenes) plan.

Vejledningen burde sætte mere fokus på nødvendigheden af faglig forståelse af undersøgelse og herunder evt. at søge faglig bistand når undersøgelsesresultater udarbejdet af andre fagpersoner som f.eks. psykologer skal omsættes til planer.

Det er RIFTs erfaring at anbefalinger fra børnepsykologiske undersøgelser og forældrekompetenceundersøgelser - trods forældres store ønske - ikke omsættes til praksis.

Der burde i vejledningen være fokus på, at forældrene (og børn og unge) bør inddrages også efter at planen er udarbejdet i udkast mhp. at påpege f.eks. manglende inddragelse af/ udmøntning af undersøgelsesresultater. Det er RIFTs erfaring, at handleplaner/ barnets plan ofte ikke tilsendes forældrene, men alene er vedlagt i sagens akter op til en retshandling. Det burde i vejledningen præciseres, at forældre (og barnet den unge) foruden indflydelse på målene skal have indflydelse på/ høres om det færdige udkast til planen.

143 s.65

RIFT har desværre mange dårlige erfaringer med manglende tilstrækkelige handleplaner vedrørende angivelser om hhv. støtte til familien under anbringelsen som ifm. hjemgivelse. Her burde der bringes eksempler til inspiration.

144- 145 Helhedsorienteret plan

Det er RIFTs erfaring, at der sjældent brug af muligheden for at udarbejde en helhedsorienteret plan. Muligheden burde i vejledningen udfoldes mere, herunder med konkrete eksempler for at inspirere til at øge anvendelsen af denne mulighed og herunder øge tværfagligheden på området. Jf. kommentarerne ovenfor om vejledningens generelt manglende tilstrækkelige fokus på tværfaglighed og processerne ifm. denne.

148 s. 66 Opfølgning på barnets plan

Også her burde der være flere lavpraktiske råd og eksempler og vejledning herunder f.eks. henvisning til VIVEs "Forældreinddragelse i myndighedssamarbejde."

Det er efter RIFTs erfaring ved opfølgninger, at forældresamarbejdet med konkret indhold kan vedligeholdes og udbygges - og herunder at samarbejdet hele vejen rundt om og med barnet/ den unge kan udvikles.

Ved sjuskede opfølgningsprocesser risikeres der, at såvel forældres som barnets/ den unges motivation og dermed samarbejdet mistes.

RIFT har ikke forholdt sig til Afsnittene om børn og unge i risiko for at begå kriminalitet. Dels fordi vi ikke har så mange konkrete erfaringer med feltet og dels pga. den korte frist fra vi opdagede høringsfristen.

Generelt mangel på anvisninger og vejledning om ligebehandling:

Da vi i RIFT i praksis oplever stor mangel på fokus på ligebehandling af hhv. forældre med funktionsnedsættelse og forældre med minoritetsbaggrund, har vi naturligvis kigget efter påpegninger om og gode anvisninger på dette. Efter læsningen sad vi tilbage med oplevelsen, at det helt generelt manglede, og vi søgte derfor i vejledningsdokumentet på nedenstående ord for at efterforske vores fornemmelse.

"Minoritet" gav ingen træf. "Etnisk" gav kun et træf (pkt. 39 omtale af inddragelse af etniske familiers netværk specifikt om indsættelse af kontaktperson). "Funktionsnedsættelse" gav 22 træf, men kun 1 sted omhandler det forældre med funktionsnedsættelse (pkt. 133 vedr. barnets plan). "Tolk" gav kun 2 træf (pkt. 208 som handler om inddragelse af forældre ifm. kriminalitetstruede børn og unge herunder angives det, at "Efter forvaltningslovens § 7, skal der tilbydes tolkebistand til personer, der ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt godt" men det er jo en relevant vejledning at give i mange andre sammenhænge end denne.)

Det gælder alle ovenfor nævnte eksempler, at det ikke er systematisk men om et tilsyneladende tilfældigt delemne, at der er eksplicit fokus på ligebehandling, hvilket bekræfter vores oplevelse af vejledningens generelle manglende på fokus på ligebehandling.

Der kunne med fordel henvises til Institut for menneskerettigheders: Ret til at være forælder – med vejledning ift. funktionsnedsatte forældre. Om forældre med minoritetsbaggrund burde der ligeledes bringes henvisninger og anvises om brug af tolk og kulturforståelse. "Kultur" giver kun 1 træf

(Punkt 202 om SSP: "Samarbejdspartnere kan ud over skole, kommunen og politi være kriminalforsorgen, børne- og ungehjem, boligområder, fritidsområder og det kulturelle område.")

Alt for tilfældigt ift. i hvor mange sammenhænge inddragelse af kulturforståelse vil kunne øge mulighederne for samarbejde og dermed forebyggelse.

RIFT anbefaler at vejledningen, hvis muligt ift. det formelle, som minimum suppleres med et generelt afsnit med anbefalinger og vejledning om ligebehandling med konkrete eksempler

- eller bedst at vejledningen gennemskrives ift. alle relevante steder at sikre omtalen af og eksempler på såvel individuelle hensyn som ligebehandling.

kkMvh

For RIFT

Susanne Munck, formand